

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

1. De studio virtutum solidarum. Thema. Quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso. Eccli. 50.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

REGULA XVI.

De Virtutibus solidis, & rerum spiritualium pretio.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM XVI.

Ostendit Religioso Societatis studendum virtutibus solidis.

T H E M A.

Quasi vas auri solidum, ornatū omni lapide pretioso. Eccli 50. 10.

V E L

Omnes in virtutum solidarum ac perfectarum, & rerum spiritualium studium incumbant. Reg. 16.

Imonem Quia 50.10. Id est, instar vasis ex auro mundissimum confecti, in Domo Domini coruscasse. Idem, in quemvis Religiosorum vitæ activæ consecratum, cadit elogium, ut nimirum Divinæ gratiæ subsidio evadat 1. *Vas auri*, sive vas aureum, vas pretiosum, veris, non falsis, fucatisque virtutibus præditum. 2. *Vas solidum*; id est solidis ac constantibus virtutibus conspicuum. 3. *Vas ornatum omni lapide pretioso*. Id est, non unâ alterâve duntaxat virtute, sed omni virtutum genere condecoratum. Hoc enim sine Religiosi à Deo vocati, vasæque electionis destinati sunt, ut eant, & fructum omnium virtutum plenam, solis instar radiantem nuncupat; ut arcum inter nebulas resurgentem, instar rosarum vernantem, instar thuris redolentem ob oculos ponit: nobis inter præstantissima hæc encomia, in præsentia, aridet, quod mox subtexit: *Quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso. Eccli.*

virtu-

virtutum afferant, atque ita demum instructi ac exornati: cum Paulo *Portent nomen JESU, coram gentibus & regibus & filiis Israel. Act. 9.*

Quæ tria, ut facilius assequamur, eadem explanemus.

I.
Elocutio
Religiosi
fit Vas
aureum.

I. Encomium primum Religiosi vitæ activæ additæ (quales sunt, quotquot Societati JESU nomen dedere) est, ut sit *Vas aureum*; non vas ligneum cupreumve, exterius solummodo inauratum & coruscans; sed ex vero, puroque auro confectum: id est virtutibus veris non fictis, non simulatis atque fucatis, refulgeat. Ratio est manifesta: cum enim Religiosus ejusmodi, secundum vocationis suæ ac instituti præscriptum, alios veras, genuinasque virtutes docere atque inculcare debeat; omnino necessarium est, ut eas ipse antè possideat: ut enim Philosophi trito suo axiomate ferunt: *Nemo aliis confert, quo ipse caret.*

Magna proinde illi cautela & industria adhibenda est. I. In virtutibus discernendis, & à vitiis distinguendis. Vitiis enim, (ut S. Albertus M. in prologo Paradisi sui notat) cum magnâ sint fœditate, ne suos amatores absterreant, larvam virtutum induunt, ut virtutes esse videantur. Quemadmodum Ephratai Judicum c. 12. 5. se Galaditas simulabant, ut mortem effugerent, at è loquela sunt prædici. quemadmodum in lege veteri, (ut originis similitudine utamur) Pseudo-propheta, veros se esse Prophetas simulabant, atq; jactabant; in ore identidem habentes consuetam Prophetarum loquendi formulam: *Dicit Dominus.*

Quemadmodum quoque in nova lege Hæresiarum vaserim, nequissimi, que se veros Ecclesiæ Doctores venditant; cum non nisi cerebri sui commenta & deliramenta dividant; ita pariter vitia fucum faciunt, ac se virtutes esse mentiuntur.

Vicina sunt, inquit S. Hieronymus L. 3. Dial. adversus Luciferianos, vitia virtutibus: & si paululum declinaveris, aut errandum tibi est, aut in præceps cadendum. Quantum enim inter se distans pertinacia & perseverantia: parricidia & frugalitas; liberalitas & profusio: fortitudo & temeritas: prudentia & calliditas: cautela & timiditas. Quorum alia ad bona, alia referuntur ad mala. Et idem in Epist. ad Lactantius: Venena non dantur nisi melle circumdatis, & vitia non decipiunt, nisi sub specie, umbræque virtutum. Alludens ad illud Juvenalis Satyra 14. Fallit enim colorum, specie virtutis & umbra.

Similia profert S. Ambrosius, S. Basilius, S. Chrysostomus & S. Augustinus; ex quibus S. Albertus M. c. ait: *Severitas putatur esse justitia; avaritia dicitur maturitas; jactantia loquacitas dicitur affabilitas; dissolutio creditur spiritualis mentis lenitas; pigritia sive inordinata tristitia judicatur morum gravitas; tepor seu corporis creditur discretio; ornatus superfluus creditur munditia; superabundantia in victu & familia, vocatur honestas; prodigalitas, liberalitas; avaritia, pertinacia constantia; dolosus prudentia; hypocrisis sanctitas; presumptio spes, denique amor carnalis, devotio esse judicatur. Sicut autem falsi dicitur*

denarij nihil emitur boni; sic nec falsi virtutibus regnum coelorum comparatur.

Sic ex aduerso, Virtutes sunt, ait idem S. Albertus l. c. quas insipientes iudicant esse vitia: sicut iustitia iudicatur esse severitas; maturitas, mentis amaritudo, constantia pertinacia, Quod fit per humilitatem, fieri dicitur per vanam gloriam: quod fit per sanctitatem, fieri dicitur per hypocrisis vel apparentiam: quod fit zelo iustitia, fieri dicitur zelo vindictae: quod fit per spirituales dilectionem, fieri dicitur propter carnalem amorem: quod fit pura intentione, fieri dicitur pro temporalis consolatione: Atque ita de alijs.

Quare Religiosus, praecipue Tyro, sibi dictum arbitretur illud D. Hieronymi in epist. de Virgin. ad Demetriadem: Summa tibi scientia sit, notitia summa, vitia, virtutesque distinguere: quae quauquam semper sibi contrariae sint; aliqua tamen ex eis tanta iunguntur similitudine, ut discerni omnino vix possint. Deinde conetur ignorantiam virtutum, hoc aeo aded in mundo dominantem, e corde suo proscribere: S. Laurentius Justinianus de casto conob. c. 17. disertè fatetur, eam non solum reperiri in peccatoribus; qui cum sint tenebrae. Verbi lucem non mereantur recipere: *Et lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehendunt;* verum etiam in iustis, qui per adoptionis gratiam filij Dei nuncupantur. Denique nemo in sola virtutum cognitione speculativa listat, sed veras, practicasque virtutes acquirere studeat: veras, inquam, & sinceras, non

simulatas & hypocriticas; quae non ornant, sed defcedant; non praemium sed poenam cum Phariseis promerentur: *Mulid enim deformior est illa superbia, qua sub quibusdam humilitatis signis latet,* teste S. Hieronymo l. 2. Epist. 23. Demum practicas, & efficaces; non otiosas & steriles, quae virtutum nomen haud promerentur; vel ethnicis testibus: unde canit Horatius:

*Paulum sepulta distat inertia
celata virtus. Et Claudianus:
Vile latens virtus: quid enim submersa tenebris
Proderit obscuris; veluti sine remige
puppis:*

Aut lyra, qua reticet, vel qui non tenditar arcus.

II. Alterum Simonis Oniae filij encomium fuit, extitisse non solum vas aureum; sed etiam Vas solidum; idem quoque conuenit cuius Religioso, ac praesertim animarum salutis operam navanti: vas sit solidum, id est virtutibus foliis exornatum: solidae autem virtutes sunt, quae non instar aureae variables sunt, sed stabiles ut columnae: solidae virtutes sunt, quae non instar arundinis, aut fistulae fragilis, vacuae & inanes sunt, sed velut lignum solidum, aut os durum, & interiorius non excavatum, robustae sunt ac fortes, nec facile franguntur aut superantur. Solidae virtutes sunt, quae non velut naves inanes inter procellas fluctuant; sed velut rupes inter fluctus perstant, insuperabiles: quae non ut luna mutabiles, sed velut sol inter nubes, & tempestates, inuariatae & velut

S s velut

velut adamas inter malleos, inconcussa perstunt.

Hoc inter sapientem, insipientemque architectum inereit discriminis, quod ille supra petram, hic supra arenam, ille solidum & firmum, hic labile extruat adificium. Huiusmodi domum solidam struit Sapiens, directrice sapientiâ. *Sapientia enim adificavit sibi domum, & excidit columnas septem.* Proverb. 9. Columnas septem, septemque virtutes, ternam Theologicam, fides, spes, charitas; & quaternam morales iustitia, fortitudo, prudentia & temperantia exhibent; ad quas reliquæ reducuntur: atque his suffulta domus stabilis, firmaque consistit, præsertim si humilitati profundæ ceu basi ac fundamento innitatur: ita ut nec ventorum turbine, nec maris æstu, nec pluvie imperu labefactari valeat; omnibus adversis ac tempestatibus superior. S. Cyprianus L. 4. Epist. 2. *Decet viros graves, semel super petram robustam solidâ stabilitate fundatos, non dico aurâ levis, sed nec vento, nec turbine commoveri.*

Tunc autem solida & firma stat fidei nostræ columna; quando nec mortis pericula, nec Tyrannorum supplicia eam valent evertere. Columna spei stat immota, si viriliter resistat malis; & confortetur in bonis; si generosè aggrediatur ardua, & fortiter in iis perseveret. Columna charitatis stat inconcussa & est solida; quando, ut loquitur S. Laurentius Iustinianus de cast. connub. c. 3. *Semper est fortis, nescit cedere, æstera non veretur, pati non recusat; aggreditur ardua, adversa*

sustinet; dolorem non sentit. Si pugna excitetur, si ebulliant vitia, si totus concitetur mundus, prosterni non valent. Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem. Cant. 8. *Quoniam in fortitudine sapientia, & in soliditate virtutis fundata est.* Solida est columna prudentiæ, quæ non solum rectè iudicat & eligit; verum etiam voluntatem & reliquas vires efficaciter præ imperium inflectit; & bona strenuè perficit. *Vir enim sapiens fortis est, & Vir doctus robustus & validus.* Proverb. c. 14. Columna iustitiæ solida est; quando suum cuique tribuit, nec ullis promissis, nec præmiis aut minis, ab officio dimoveri se sinit. Columna fortitudinis solida est, dum mentem roborat ad faciendum bona, ad tolerandum adversa, ad vincendum vitia, omniaque nociva Solida denique prestat temperantiæ columna; dum fortiter cupiditates refecat, nihil penitendum appetit, in nullo moderatōnis legem excedit, & sub iugo rationis appetitum domat. Denique omnia illa virtus soliditatis nomine & omnia gaudet, quæ ab usu & exercitio suo in adversis minimè desinit.

Tales ergo studeamus acquirere virtutes, vel ab ipso tyrocinio auspiciendo, quæ nos vas auri solidum coram oculis divinis efficiant: tale perfectiōnis adificium in nobis extruere moliamur, quod nec pluvie, nec venti vertant: tales locemus virtutum columnas, quæ nullis adversitatibus, tentationibusque nullis concutuntur ac labefactentur: quod certò consequemur; si ut docet R. P. Francis-

cus susceperunt fundentur in profunda humilitate, contemptu omnium terrenorum, ac puro amore Dei.

III. Tercium Simonis Sacerdotis magistri encomium est fuisse, *vas ornatum omni lapide pretioso*: id est omni genere virtutum. Idem cuilibet Religioso, praesertim animarum zelatori convenit; cum alios ex officio erudire ipsi incumbat: si enim vel unica destitatur virtute, an non, quod unâ manu aedificat, alterâ destruet? careat enim v.g. prudentia oculo: quoties impingeret? careat temperantia freno: quoties excederet? careat solo castimoniam lilio: an non omnia volutabuntur in sordibus? careat unâ charitate: an non erit cymbalum tinniens, & æs sonans; sonitum quidem edens, sed eorda non fertens; aures implens, sed animas minime ad frugem meliorem reducens?

Deinde, tam arcto inter se virtutes neantur vinculo, ut una absque alia subsistere nequeat: & si vel una deficiat, alia soliditas pereat. Quâ enim oblecto, ratione exercebis misericordiam, nisi adit liberalitas? quo pacto exercebis obedientiam, nisi adit patientia? quomodo in contemptibus & contumeliis assurges in actus patientia, si desit humilitas? declarat id ipsum egregie S. Gregorius M l. 22. moral. c. 1. dum ait: *Quis virtute aliquâ pollere creditur, inne veritate pollet, cum vitis aliqua ex parte non subjacet; nam si ex aliqua vitis subditur, nec hoc est solidum, ubi stare putabatur; nam sæpe quosdam pudicos vidisse nos contigit, sed non humi-*

les: quosdam verò quasi humiles; sed non misericordes: quosdam verò quasi misericordes, sed nequaquam justos: quosdam verò quasi justos; sed in se potius, quàm in Domino confidentes. Et certum est, quia nec castitas in ejus corde vera est, cui humilitas desit: nec humilitas vera est, cui misericordia juncta non est: nec misericordia vera est, qua a rectitudine justitiae existit aliena: nec justitia vera est, qua fiduciam suam non in Conditorum ponit. Patet itaque virtutem unam absque alia, aut omnino nullam, aut mancam saltem atque imperfectam existere.

Haud absimilem de quatuor virtutibus moralibus primis discursum instituit D. Augustinus. *Tanquam*, inquit, *perfecta sunt singule, quando vicissim sibi invicem conjuncta: disjuncta autem perfecta esse nequaquam possunt: quia nec prudentia vera est, qua justa, fortis & temperans non est: nec perfecta temperantia, qua justa, fortis & prudens non est: nec fortitudo integra, qua prudens, temperans & justa non est: nec vera justitia, qua prudens, fortis & temperans non est. Si vel una ex aedificio tollatur columna, non raro corrui: ita pariter si vel una hominem virtus deficiat, corruiet. Studeamus igitur in virtutum omnium collectione amulari sponsam, in eo genere admirabilem; de qua coelestes genii jure interrogant: *Qua est ista, qua ascendit de deserto, sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrha, & thuris, & universi pulveris pigmentarii?* Cantic. 3. 6. Id est, omnium virtutum redolens*

aromatibus; & amabilem fragrantiam emitens?

Quapropter, Dilectissimi, ante omnia ingens in nobis virtutum solidarum desiderium excitemus: ejusmodi desiderium, virtutum est principium; quod cordis januam aperit, & virtutes introducit: *Hoc desiderio*, ait S. Laurentius Justinianus, de int. confess. c. 9. *Sancti naturam vicerunt, superarunt demones, debellarunt mundum, seipso subegerunt, diripuerunt caelum, imitatores facti sunt Dei; veris virtutibus sese exornando. Deinde tanti, dictus Sanctus, ducit hoc desiderium, si efficax, igneumque fuerit, ut aliis donis longè anteponat: Virtutum, ait, desiderium, praecellit miraculorum operationem, prophetia donum, linguarum genera, interpretationem sermonum, scintillam gratiam, cognitionem caelestium, naturalium scientiam: multi enim talibus donis ornati perierunt, virtutibus autem nemo. Ejusmodi igitur desiderio succedat ac praemunite, manum operi admoveamus, & gratiae Divinae subsidio conemur esse 1. *Vas aureum,**

veris, non fucatis, & ad exteriorem speciem nitentibus duntaxat virtutum praeditum. 2. *Vas solidum*, virtutibus solidis, columnarum instar, inter adversa inconcussis, conspicuum. 3. *Vas omni lapide pretioso ornatum*, & virtutum omnium complexione insignitum. Quod si praestiterimus, digni aliquando inveniemur; qui, tanquam vasa aurea & pretiosa, in caelesti gloria, mensa Divinae inferamus, in conspectu ejus fulgeamus, eumque oblectemus in perpetuas aeternitates. Ex adverso autem, si ceu vasa cuprea, auri fulgore exterius tantum illata, veris autem solidisque virtutibus destituta inveniamur; tanquam vasa reprobata, tanquam testa & vitra, cum summa confusione nostrata, aeternoque dolore, confringemur & abjiciemur.

**

